

Beata Wieteska-Rosiak*

FORMY POMOCY PAŃSTWA DLA POSZKODOWANYCH PRZEZ ŻYWIOŁ NA PRZYKŁADZIE POWODZI 2010

1. WPROWADZENIE

Powódź to zjawisko losowe, którego wystąpienie może powodować wysokie straty materialne i niematerialne. Negatywne bezpośrednie i pośrednie skutki tego żywiołu, wśród których wymienia się m.in. szkody w życiu, zdrowiu i mieniu zarówno mieszkańców, przedsiębiorstw jak i państwa wymagają od władz rządowych organizacji takiej pomocy, która zmniejszyłaby rozmiar zarejestrowanych szkód. Poniższy artykuł ma na celu przedstawienie i omówienie form pomocy, jakie gwarantuje państwo poszkodowanym na przykładzie powodzi z 2010 r.

2. POWÓDŹ 2010 W POLSKICH REGIONACH

Prawo Wodne „powódź” definiuje jako „takie wezbranie wody w ciekach naturalnych, zbiornikach wodnych, kanałach lub na morzu, podczas którego woda po przekroczeniu stanu brzegowego zalewa doliny rzeczne albo tereny depresyjne i powoduje zagrożenie dla ludności lub mienia”¹. Definicje powodzi pojawiają się również w ogólnych warunkach ubezpieczenia zakładów ubezpieczeń. I tak na przykład PZU przez powódź uznaje „zalanie terenów w następstwie podniesienia się wody w korytach wód płynących lub stojących, np. wskutek nadmiernych opadów atmosferycznych, topnienia kry lodowej, tworzenia się zatorów lodowych, sztormu i podniesienia się poziomu morskich wód przybrzeżnych. Za powódź uważa się również zalanie terenu w następstwie spływu wód po zboczach i stokach na terenach górskich i falistych”². Definicji jest wiele

---

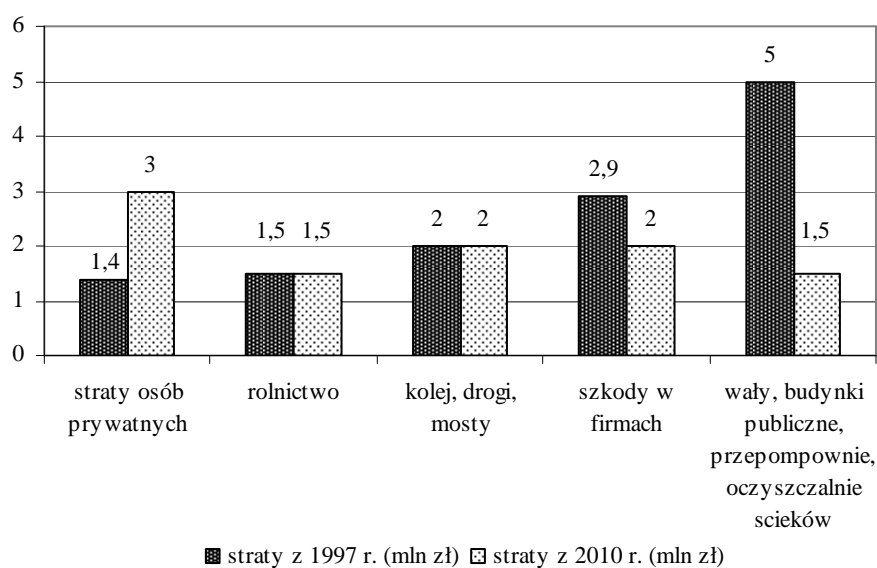
* Dr. Gospodarki Regionalnej i Środowiska UŁ.

¹ Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo Wodne, DzU 2001, nr 115, poz. 1229, art. 9.

² Ogólne warunki ubezpieczenia mienia od ognia i innych żywiołów, Powszechny Zakład Ubezpieczeń SA.

jednakże wszystkie mają ze sobą część wspólną, którą jest zalanie terenów przez wodę.

Konsekwencją powodzi są różnego rodzaju straty materialne i niematerialne, a także koszty, które ponoszone są przez podmioty rządowe, samorządowe w celu eliminacji zagrożenia. Straty powodziowe z 1997 r. wyniosły około 13 mld zł. Powódź 2010 spowodowała szkody w wysokości około 10 mld zł. Doliczając do tej kwoty szacunkowe straty z II fali powodziowej, mogą one kształtować się łącznie na poziomie 14 mld zł, czyli około 1% PKB³.

Rys. 1. Analiza porównawcza wysokości strat z tytułu powodzi z 1997 r. i 2010 r. według poszczególnych kategorii (w mln zł)

Źródło: E. Głapiak, *Straty po powodzi*, „Rzeczpospolita Polska”, 7 czerwca 2010 r.

Rysunek 1 przedstawia wysokość strat według kategorii zniszczeń z 1997 oraz 2010 r. W 2010 r. zarejestrowano wyższe straty w mieniu osób prywatnych, ale mniejsze u firm i w infrastrukturze publicznej⁴. Zarówno pierwsza jak i druga powódź spowodowała bardzo wysokie i porównywalne w wysokości straty w mieniu. Ich pokrycie wymaga wielu nakładów finansowych jak i pracy społeczeństwa i odpowiednich do tego przeznaczonych służb publicznych. W tab. 1 przedstawiono zniszczenia w infrastrukturze, które powstały z tytułu powodzi. Wśród nich wymienia się potrzeby remontowe w infrastrukturze technicznej

³ E. Głapiak, *Straty po powodzi*, „Rzeczpospolita Polska”, 7 czerwca 2010 r.

⁴ *Ibidem*.

a w tym drogach, mostach, wałach przeciwpowodziowych, a także społecznej tj. przedszkolach czy szkołach.

Tabela 1

Potrzeby remontowe w infrastrukturze z tytułu powodzi 2010 w liczbach

Rodzaj straty powodziowej 2010	Liczba
Liczba osób poszkodowanych (ewakuowanych)	266 000 (30 000)
Długość uszkodzonych dróg gminnych, powiatowych i wojewódzkich	80 000 km
Długość dróg krajowych wymagających remontu	1 160 km
Długość wałów przeciwpowodziowych wymagających modernizacji lub całkowitej odbudowy	1 300 km
Liczba mostów wymagających remontu	59
Liczba osuwisk do likwidacji	111
Liczba szkół dotkniętych powodzią	800
Liczba przedszkoli dotkniętych powodzią	160

Źródło: *Pieniądze unijne na usuwanie skutków powodzi*;
http://www.mswia.gov.pl/porta1/641/8584/Pieniadze_unijne_na_usuwanie_skutkow_powodzi.html z dnia 16 listopada 2010.

Władze rządowe po wystąpieniu powodzi 2010 r. skoncentrowały się na aktywizacji pomocy poszkodowanym w wyniku żywiołu. W dalszej części artykułu przedstawione zostały oraz opisane formy pomocy jakie zostały zaproponowane i wprowadzone w życie przez rząd w celu zmniejszenia strat popowodziowych oraz szybkiej odbudowy powstałych zniszczeń.

3. UPROSZCZONE PROCEDURY UZYSKANIA POZWOLENIA NA BUDOWĘ NA TERENACH DOTKNIĘTYCH POWODZIĄ

Od 2001 r. istnieje w polskim prawie *Ustawa z dnia 11 sierpnia 2001 r. o szczególnych zasadach odbudowy, remontów i rozbiórek obiektów budowlanych zniszczonych lub uszkodzonych w wyniku działania żywiołu*. Pozwala ona na stosowanie na terenach popowodziowych mniej wymagających procedur budowlanych. Umożliwia m. in. łatwiejszy remont ściśle określonych budynków, tj. obiektów liniowych z wyjątkiem linii kolejowych; budowli regulacyjnych na wodach i urządzeń wodnych; obiektów budowlanych o kubaturze mniejszej niż 1 000 m² i nie wyższych niż 12 m nad poziomem terenu oraz obiektów budowlanych wymienionych w art. 29 ust.1 ustawy Prawo budowlane, które zostały zniszczone podczas powodzi pozwalając na nie zgłaszanie remontu

właściwemu organowi administracji architektoniczno-budowlanej. Podobnym ułatwieniem jest brak obowiązku uzyskania pozwolenia na budowę w przypadku odbudowy zniszczonych w wyniku powodzi obiektów liniowych, z wyjątkiem linii kolejowych o znaczeniu państwowym, obiektów budowlanych o kubaturze mniejszej niż 1 000 m³ i nie wyższych niż 12 m nad poziomem terenu, a także budowli regulacyjnych na wodach oraz urządzeń wodnych. W dwóch pierwszych przypadkach inwestor musi dokonać zgłoszenia właściwemu organowi administracji architektoniczno-budowlanej. Nie jest ono wymagane w przypadku obiektów gospodarczych i składowych znajdujących się na działkach siedliskowych. Organ administracji architektoniczno-budowlanej może nałożyć, w drodze decyzji, obowiązek uzyskania pozwolenia na budowę obiektu budowlanego lub robót budowlanych objętych obowiązkiem zgłoszenia, jeżeli ich realizacja może naruszać w jakikolwiek sposób zapisy miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego bądź spowodować zagrożenia bezpieczeństwa ludzi lub mienia, pogorszenie stanu środowiska lub dóbr kultury, pogorszenie warunków zdrowotno-sanitarnych lub wprowadzenie, utrwalenie lub zwiększenie ograniczeń lub uciążliwości dla terenów sąsiednich. Uzyskania pozwolenia na budowę wymagają wszelkie obiekty budowlane wpisane do rejestru zabytków lub znajdujące się na terenach Pomników Zagłady lub strefach ochronnych. Decyzję o pozwoleniu na budowę inwestor otrzymuje do 14 dni od momentu złożenia wniosku. Zapisy ustawy stosuje się do wielu gmin i miejscowości w Polsce.

Tabela 2 przedstawia liczbę gmin i miejscowości, w których obowiązują przepisy ustawy. Powódź 2010 spowodowała, że można je zastosować we wszystkich województwach z wyłączeniem pomorskiego i warmińsko-mazurskiego. Co roku również ukazuje się Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów i w razie potrzeby jest aktualizowane o gminy i miejscowości, w których korzysta się ze szczególnych zasad jakie określa ustawa.

4. SZCZEGÓLNE ROZWIĄZANIA ZWIĄZANIA ZWIĄZANE Z USUWANIEM SKUTKÓW POWODZI 2010

Ustawa z 24 czerwca 2010 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi z maja i czerwca 2010 r., wprowadziła wiele koniecznych udogodnień dla poszkodowanych w wyniku powodzi 2010 r. Jednym z priorytetów jakie zawarto w ustawie było przyspieszenie wszelkich działań administracyjnych związanych z usuwaniem negatywnych skutków żywiołu. I tak organy administracji publicznej zostały zobowiązane do realizacji spraw w tym obszarze w pierwszej kolejności i bez zwłoki nie później niż w miesiąc od wszczęcia postępowania. Niestosowanie się do tych zasad może skutkować skargą do sądu administracyjnego bądź grzywną.

Tabela 2

Jednostki terytorialne, do których stosuje się zapisy *Ustawy o szczególnych zasadach odbudowy, remontów i rozbiórek obiektów budowlanych zniszczonych lub uszkodzonych w wyniku działania żywiołu z dnia 11 sierpnia 2001 r.*

Województwo	Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 16 listopada 2009 r. w sprawie gmin i miejscowości, w których stosuje się szczególne zasady odbudowy, remontów i rozbiórek obiektów budowlanych i zniszczonych lub uszkodzonych w wyniku działania żywiołu oraz Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 21 lipca 2010 r. zmieniające powyższe rozporządzenie		Wykaz gmin, w których stosuje się szczególne zasady odbudowy, remontów i rozbiórek obiektów budowlanych zniszczonych lub uszkodzonych w wyniku powodzi, osunięcia ziemi, wiatru lub intensywnych opadów atmosferycznych, które miały miejsce w maju i czerwcu 2010 r., Załącznik do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 21 lipca 2010 r.
	liczba gmin	liczba miejscowości	liczba gmin
Dolnośląskie	99	714	30
Kujawsko-pomorskie	3	16	31
Lubelskie	36	249	9
Lubuskie	–	–	16
Łódzkie	6	26	92
Małopolskie	169	1200	175
Mazowieckie	6	6	29
Opolskie	5	40	31
Podkarpackie	50	285	115
Podlaskie	–	–	2
Pomorskie	–	–	–
Śląskie	55	108	153
Świętokrzyskie	–	–	64
Warmińsko-mazurskie	–	–	–
Wielkopolskie	17	136	13
Zachodniopomorskie	29	73	5

Źródło: na podstawie *Rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z 16 listopada 2009 r. w sprawie gmin i miejscowości, w których stosuje się szczególne zasady odbudowy, remontów i rozbiórek obiektów budowlanych i zniszczonych lub uszkodzonych w wyniku działania żywiołu*, DzU 2009, nr 193, poz. 1492; *Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 21 lipca 2010 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie gmin i miejscowości, w których stosuje się szczególne zasady odbudowy, remontów i rozbiórek obiektów budowlanych i zniszczonych lub uszkodzonych w wyniku działania żywiołu*, DzU 2010, nr 132, poz. 890; *Wykaz gmin, w których stosuje się szczególne zasady odbudowy, remontów i rozbiórek obiektów budowlanych zniszczonych lub uszkodzonych w wyniku powodzi, osunięcia ziemi, wiatru lub intensywnych opadów atmosferycznych, które miały miejsce w maju i czerwcu 2010 r.*, Załącznik do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 21 lipca 2010 r. poz. 890.

Ustawa określiła również, iż do 31 grudnia 2015 r. w przypadku zbywania nieruchomości stanowiących własność Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego przeznaczonych na cele mieszkaniowe na rzecz poszkodowanych nie wymaga się trybu przetargowego. Zrezygnowano również z opłat adiacencjonalnych w przypadku budowy infrastruktury technicznej na terenach poszkodowanych przez żywioł. Ponadto zniósła ona konieczność uzyskania pozwolenia wodnoprawnego w przypadku odbudowy, remontu i rozbiórki urządzeń wodnych. Jeżeli jednak wykonanie urządzenia wodnego będzie oddziaływać na środowisko lub na obszar Natura 2000, wymagane będzie uzyskanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Ustawa również porusza kwestię nieobecności pracownika w pracy z tytułu powodzi. Jego nieobecność jest w tym przypadku usprawiedliwiona, a pracodawcę obowiązuje wypłata wynagrodzenia. Przepisy również koncentrują się na pomocy niepełnosprawnym, a w tym określają na jaki cel mogą być przeznaczane środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, np. na utrzymanie miejsc pracy osób niepełnosprawnych, które mogą być zlikwidowane z powodu wystąpienia powodzi, czy na zakup sprzętu rehabilitacyjnego dla osób niepełnosprawnych, który uległ zniszczeniu przez żywioł. Ponadto pożyczki udzielone z tego funduszu (przed dniem wejścia w życie ustawy) osobom niepełnosprawnym na działalność gospodarczą lub rolniczą czy zakładom pracy chronionej mogą zostać umorzone w całości lub częściowo jeżeli powódź uniemożliwiła spłatę pożyczki. Podobnym rozwiązaniem objęto udzielone pożyczki, o których mowa w art. 42 *Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy*, a także refundacje na wyposażenie lub doposażenie stanowisk pracy lub środki na podjęcie działalności gospodarczej, o których mowa w art. 46, jeżeli miejsca pracy uległy zniszczeniu na skutek powodzi⁵. W dalszej kolejności przepisy stanowią, iż starosta na wniosek poszkodowanego bezrobotnego będzie mógł przyznać prawo do świadczenia w wysokości zasiłku dla bezrobotnych, za okres poprzedzający zarejestrowanie się poszkodowanego w powiatowym urzędzie pracy, jeżeli opóźnienie w rejestracji spowodowane zostało wystąpieniem żywiołu. Starosta również może dokonywać, nie dłużej niż do 31 grudnia 2011 r., zwrotu ze środków Funduszu Pracy do 12 miesięcy poniesionych przez pracodawcę kosztów na wynagrodzenia, nagrody oraz składki na ubezpieczenie społeczne z tytułu zatrudnienia skierowanych bezrobotnych, którzy mieszkają na terenach gmin określonych w art. 2 *Ustawy z dnia 11 sierpnia 2001 r. o szczególnych zasadach odbudowy, remontów i rozbiórek obiektów budowlanych zniszczonych lub uszkodzonych w wyniku działania żywiołu*, pod warunkiem jeżeli pracodawca nie zmniejszy w tym okresie liczby osób zatrudnionych. Do prac interwen-

⁵ Art. 42. 1. Starosta może, na wniosek bezrobotnego lub żołnierza rezerwy, udzielić pożyczki na sfinansowanie kosztów szkolenia do wysokości 400% przeciętnego wynagrodzenia obowiązującego w dniu podpisania umowy pożyczki, w celu umożliwienia podjęcia zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej wymagających szczególnych kwalifikacji.

cyjnych mogą być również skierowane osoby poszkodowane, które prowadzą gospodarstwa rolne, których użytki rolne przekraczają 2 ha, jeżeli gospodarstwo zostało zalane w minimum 30% lub upraw działu specjalnego produkcji rolnej lub straty w hodowli prowadzonej w dziale specjalnym produkcji rolnej powstałe na skutek powodzi przekroczyły 30% hodowanych zwierząt. Ustawa również przewiduje możliwość udzielenia pożyczki z Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych pracodawcy, który z przyczyn powodzi wstrzymał bądź ograniczył tymczasowo prowadzenie działalności gospodarczej i nie ma środków na wypłatę pracownikom wynagrodzenia. Zapisy ustawy również koncentrują się na sektorze mieszkaniowym. Właściciel lub zarządca budynku mieszkalnego lub lokalu mieszkalnego, który został uszkodzony bądź zniszczony przez żywioł może, z uzyskanego na zasadach *Ustawy z dnia 8 lipca 1999 r. o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych na usuwanie skutków powodzi*, kredytu dokonać spłaty całości lub części kredytu bankowego lub pożyczki bankowej zaciągniętych na budowę, odtworzenie lub remont lokalu lub budynku. Na wniosek poszkodowanego, inaczej kredytobiorcy, którego mieszkanie lub lokal zostało uszkodzone lub zniszczone przez powódź, bank zawiesza spłatę kredytu z odsetkami.

5. POMOC PRZEDSIĘBIORSTWOM

Ustawa z dnia 12 sierpnia 2010 r. o wspieraniu przedsiębiorców dotkniętych skutkami powodzi z 2010 r. omawia zasady udzielania pożyczki przedsiębiorcom⁶, którzy ponieśli szkodę w wyniku powodzi 2010 r. O udzielenie pożyczki, którą przedsiębiorca ma za zadanie przeznaczyć na usuwanie szkód w rzeczowych aktywach trwałych lub obrotowych, mogą się starać przedsiębiorcy, którzy zatrudniali do 50 pracowników, a prowadzona firma była zlokalizowana na terenie gmin lub miejscowości wykazanych w *Ustawie z 11 sierpnia 2001 r. o szczególnych zasadach odbudowy, remontów i rozbiórek obiektów budowlanych zniszczonych lub uszkodzonych w wyniku działania żywiołu*. Środki finansowe przeznaczone na pożyczki zostały zaczerpnięte z rezerwy celowej budżetu państwa, która jest przeznaczona na przeciwdziałanie i usuwanie skutków klęsk żywiołowych. Przedsiębiorca może uzyskać pomoc, wypłacaną przez wybrane fundusze pożyczkowe, jeden raz w kwocie do 50 tys. zł. Może on złożyć wniosek do funduszu o udzielenie pożyczki w terminie do 6 miesięcy od wystąpienia szkody. Szacunku strat dokonuje rzeczoznawca majątkowy lub komisja powołana przez fundusz pożyczkowy. Istoty jest fakt, że jeżeli uzyskana

⁶ Z wyłączeniem przedsiębiorców wykonujących działalność wytwórczą w rolnictwie w zakresie upraw rolnych oraz chowu i hodowli zwierząt, ogrodnictwa, warzywnictwa, leśnictwa i rybactwa śródlądowego.

pożyczka została wykorzystana i rozliczona zgodnie z ustawą to podlega umorzeniu z dniem, kiedy przedsiębiorca dostarczył funduszowi odpowiednie rozliczenie.

Przedsiębiorstwa, które zostały poszkodowane w powodzi 2010 mogły nie zapłacić w terminie składek na ubezpieczenie społeczne, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i ubezpieczenie zdrowotne⁷.

W trakcie powodzi w wyniku zalania wiele firm utraciło towar. Przedsiębiorca w tym przypadku może starać się o uznanie poniesionej straty towarów za koszt podatkowy. Wymogiem jest przeprowadzenie inwentaryzacji, protokołu zniszczeń oraz ustalenie przyczyny i okoliczności powstałych niedoborów⁸.

Poszkodowani w wyniku powodzi 2010 zostali przez pewien czas zwolnieni z opłat. I tak np. z opłaty skarbowej m. in. za dokonywanie czynności urzędowej, za wydanie zaświadczenia lub zezwolenia (koncesji), a także opłaty za wydanie dokumentu paszportowego, podatku od spadków i darowizn od darowizny otrzymanej przez osobę fizycznie poszkodowaną w wyniku żywiołu, czy podatku dochodowego w zakresie nieodpłatnych i częściowo odpłatnych świadczeń otrzymanych na usuwanie skutków powodzi⁹.

6. WSPARCIE DLA GOSPODARSTW ROLNYCH

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 lipca 2010 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji programu pomocy dla rodzin rolniczych, w których gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej powstały szkody spowodowane przez powódź, obsunięcie ziemi lub huragan w 2010 r. koncentruje się na udzielaniu pomocy społecznej rodzinom rolniczym, które doznały strat w wyniku żywiołu w 2010 r. Pomoc udzielana jest, gdy szkody powstały w uprawach rolnych, zwierzętach gospodarskich, budynkach inwentarskich czy magazynowo-składowych, szklarniach, czy innych budynkach i budowlach służących produkcji rolniczej, ciągnikach, maszynach i urządzeniach rolniczych. Szkody spowodowane przez żywioł powinny wynieść średnio powyżej 30% średniej rocznej produkcji rolnej z trzech ostatnich lat sprzed wystąpieniem szkody lub z trzech lat w okresie pięcioletnim, poprzedzającym rok wystąpienia szkody bez uwzględnienia najwyższej i najniższej produkcji w gospodarstwie. Pod pojęciem pomocy rozumie się zasiłek celowy, którego wysokość może wynieść do 4 lub 12 tys. zł. Osoba zainteresowana w celu

⁷ B. Wiktorowska, *Pomoc dla firm i osób poszkodowanych przez powódź*, „Gazeta Prawna”, 5 lipca 2010, nr 128, s. B5.

⁸ T. Piekielnik, *Straciłeś towary w powodzi, zalicz je do kosztów*, „Rzeczpospolita”, 1 lipca 2010 r., s. 2.

⁹ K. Sawicka, *Pomoc dla budujących mieszkania komunalne*, „Gazeta Prawna”, 13 lipca 2010, nr 134, s. D5.

przyznania pomocy składa wniosek do kierownika ośrodka społecznej gminy, którą zamieszkuje.

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 13 września 2010 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Przywracanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku wystąpienia klęsk żywiołowych oraz wprowadzenie odpowiednich działań zapobiegawczych” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013, opisuje warunki i tryb przyznawanie oraz wypłaty pomocy finansowej na eliminację szkód powstałych w wyniku klęsk żywiołowych. Pomoc może być udzielona osobie fizycznej, osobie prawnej lub spółce cywilnej, która prowadzi działalność rolniczą lub posiada gospodarstwo rolne, w którym w wyniku żywiołu, tj. powodzi lub obsunięcia się ziemi, zarejestrowano szkody. Ich wysokość określa komisja Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Środki są przyznawane jeśli wysokość strat wyniosła średnio powyżej 30% średniej rocznej produkcji rolnej z trzech ostatnich lat sprzed szkody lub z pięciu lat bez uwzględnienia minimalnej i maksymalnej produkcji w gospodarstwie rolnym bądź nie mniej niż 10 tys. zł w budynkach, budowlach, maszynach, urządzeniach przeznaczonych do produkcji rolnej, sadach lub plantacjach wieloletnich bądź stadach podstawowych zwierząt gospodarskich. Wniosek o przyznanie pomocy składa się w oddziale regionalnym ARiMR, który rozpatrywany jest przez prezesa w terminie 2 miesiące. Pozytywne rozpatrzenie wniosku o przyznanie pomocy zakańcza podpisanie umowy pomiędzy wnioskodawcą a Agencją.

7. POMOC FINANSOWA POWODZIANOM

Gminy, które dotknęła powódź najczęściej nie są w stanie podołać natychmiastowym potrzebom finansowym, które są za wysokie w stosunku do osiągniętych dochodów jednostek. Dlatego też niezbędne staje się wsparcie rządu, które staje się niezbędne i konieczne przy likwidacji szkód popowodziowych. Jedną z pomocy jaką udziela rząd samorządom, które ucierpiały w powodzi 2010 jest pomoc finansowa. W roku 2010, na pomoc gminom, które zostały poszkodowane przez powódź w maju i czerwcu minister spraw wewnętrznych i administracji przeznaczył do grudnia aż 2 mld 206 mln 854 tys. zł z rezerwy celowej budżetu państwa¹⁰.

¹⁰ http://www.mswia.gov.pl/portal/pl/2/8735/Ponad_22_mld_zl_pomocy_dla_powodzian.html z dnia 16 listopada 2010 r.

Tabela 3

Kierunki wydatkowania pomocy finansowej rządu na eliminację szkód powstałych w wyniku powodzi 2010

Rodzaj przeznaczenia	Wysokość kwoty (w mln zł)	Udział w całkowitej kwocie (w %)
Zasiłki dla powodzi (do 6 tys. zł)	242,72	11,00
Akcje przeciwpowodziowe	216,52	9,81
Naprawa wałów i innych urządzeń melioracji wodnej oraz odbudowa infrastruktury przeciwpowodziowej Regionalnych Zarządów Gospodarki Wodnej	364,85	16,53
Odbudowa zniszczeń spowodowanych przez osuwiska i badania geologiczne osuwisk	17,17	0,78
Remonty i odbudowa budynków mieszkalnych (pomoc do 20 tys. lub do 100 tys. zł)	457,88	20,75
Pokrycie kosztów prac rzeczoznawców majątkowych i ekspertów technicznych	14,18	0,64
Odbudowa lub remont samorządowej infrastruktury komunalnej	731,71	33,16
Walka z plagą komarów na zalanych terenach	15,89	0,72
Wynajem kontenerów mieszkalnych	6,13	0,28
Zakup ekwiwalentów dla strażaków OSP	7,70	0,35
Refundacja wypoczynku dzieci rodzin poszkodowanych	1,75	0,08
Pomoc psychologiczna dla powodzi	0,61	0,003
Wsparcie przedsiębiorców dotkniętych powodzią	70,00	3,17
Wsparcie rodzin rolniczych dotkniętych powodzią	49,81	2,26
Wykonanie zdjęć lotniczych, ortofotomapy oraz interpretacji w celu określenia granic występowania wód powodziowych w maju i w czerwcu 2010 r. przez Ministerstwo Środowiska	1,79	0,08
Usunięcie szkód w sieci pomiarowo-obszaryjnej, w sprzęcie pomiarowym oraz w obiektach państwowej służby hydrologiczno-meteorologicznej – IMGW	3,25	0,15
Usunięcie szkód popowodziowych na torze wodnym Świnoujście–Szczecin	5,00	0,23
Usunięcie szkód powstałych w jednostkach szkolnictwa artystycznego	0,50	0,02

Źródło: *Ponad 2,2 mld zł pomocy dla powodzi*, http://www.mswia.gov.pl/portal/pl/2/8735/Ponad_22_mld_zl_pomocy_dla_powodzi.html z dnia 16 listopada 2010.

Powodzianie otrzymali od rządu zasiłki na odbudowę mieszkań i domów, które uległy zniszczeniu lub uszkodzeniu w trakcie żywiołu. Pomoc finansowa, która obciążała budżet państwa wynosiła w granicach do 20 tys. zł. lub 100 tys. zł.

Wypłacany był również zasiłek w wysokości do 6 tys. zł na pokrycie podstawowych potrzeb, a także zasiłek edukacyjny w wysokości 1 tys. zł. na dziecko wieku szkolnym¹¹. Urząd skarbowy nie wzięł podatku od udzielonych przez rząd powodzianom pomocy finansowej¹².

Pomoc rządowa jest przy klęskach żywiołowych nieoceniona dla władz regionalnych i lokalnych. Na powódź 2010 minister spraw wewnętrznych i administracji przeznaczył z rezerwy celowej budżetu państwa około 2 mld 206 mln 854 tys. zł. na usunięcie skutków powodzi¹³. Tabela 3 prezentuje dane dotyczące kierunków wydatkowania uzyskanej pomocy finansowej.

Tabela 4

Szacunkowe dane dotyczące szkód powodziowych z 2010 r. za maj, czerwiec, sierpień i wrzesień, zgłoszonych do zakładów ubezpieczeń

Dane	Wartość
• liczba zgłoszonych szkód (w tym szkody, które wystąpiły w sierpniu i wrześniu 2010 r.)	263 546 sztuk (41 665 sztuk)
• wartość wypłaconych odszkodowań brutto bez udziału reasekuracji (po uwzględnieniu reasekuracji), • w tym szkody, które wystąpiły w sierpniu i wrześniu 2010 r. (po uwzględnieniu reasekuracji)	947,4 mln zł (441,0 mln zł) 72,2 mln zł (63,9 mln zł)
• wartość rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia brutto bez udziału reasekuracji w związku ze zgłoszonymi już szkodami (po uwzględnieniu reasekuracji), • w tym szkody, które wystąpiły w sierpniu i wrześniu 2010 r. (po uwzględnieniu reasekuracji)	628,1 mln zł (195,3 mln zł) 255,0 mln zł (143,8 mln zł)
• łączna wartość szacowanych przez zakłady ubezpieczeń zobowiązań z tytułu zawartych umów ubezpieczenia (po uwzględnieniu reasekuracji), • w tym szkody, które wystąpiły w sierpniu i wrześniu 2010 r. (po uwzględnieniu reasekuracji)	1 575,5 mln zł (636,3 mln zł) 327,2 mln zł (207,7 mln zł)
• średnia wartość szkody brutto bez udziału reasekuracji (po uwzględnieniu reasekuracji), • w tym szkody, które wystąpiły w sierpniu i wrześniu 2010 r. (po uwzględnieniu reasekuracji)	6,0 tys. zł (2,4 tys. zł) 7,9 tys. zł (5,0 tys. zł)

Źródło: *Komunikat w sprawie szkód spowodowanych przez powódź, burze oraz ulewne deszcze w maju, czerwcu, sierpniu i wrześniu*, Komisja Nadzoru Finansowego, 3 listopada 2010 r., <http://www.knf.gov.pl>.

¹¹ M. Topolewska, *Gminy rozpoczęły wypłatę do 100 tys. zł zasiłku dla powodzian*, „Gazeta Prawna”, 20 lipca 2010, nr 139, s. B6.

¹² E. Matyszevska, *Fiskus nie bierze podatku od pomocy dla powodzian*, „Gazeta Prawna”, 20 maj 2010, nr 97, s. A4.

¹³ *Ponad 2,2 mld zł pomocy dla powodzian*, http://www.mswia.gov.pl/porta1/pl/2/8735/Ponad_22_mld_zl_pomocy_dla_powodzian.html z dnia 16 listopada 2010.

Najwięcej środków finansowych z budżetu państwa zostało przeznaczonych na remont infrastruktury komunalnej, remonty i odbudowę domów i mieszkań, naprawę wałów przeciwpowodziowych, zasiłki dla powodzian i akcje przeciwpowodziowe. Pomoc finansowa pokryła również pomoc psychologiczną udzieloną poszkodowanym przez żywioł, a także organizację wypoczynku dla dzieci rodzin poszkodowanych.

Zakłady ubezpieczeń wraz z pojawieniem się szkody spowodowanej siłami natury, w tym przypadku powodzią, są zobowiązane do wypłaty odszkodowania w przypadku, gdy objęły ubezpieczeniem od ognia i innych zdarzeń losowych określone mienie. Tabela 4 prezentuje szacunkowe dane dotyczące szkód zgłoszonych do zakładów ubezpieczeń na dzień 29 października 2010 r. Średnio zgłoszono około 260 tys. szkód, a wartość jednej oscylowała w granicach 6–7 tys. zł.

W powodzi doszło do zniszczeń również w inwestycjach publicznych, w tym w inwestycjach drogowych tj. odcinkach budowy drogi ekspresowej S7, czy autostrad A1 i A4. Większość z nich nie została ubezpieczona z tytułu wystąpienia zdarzenia losowego, w tym przypadku powodzi. Straty natomiast będą musiały być pokryte z Krajowego Funduszu Drogowego¹⁴.

8. PODSUMOWANIE

Powódź to żywioł, któremu trudno zapobiec, jednakże można dążyć do minimalizacji szkód z jej tytułu poprzez zmiany organizacyjne i prawne w państwie. Po każdej powodzi rząd i samorządy podejmują działania, które pomogłyby powodzianom odbudować zniszczenia. Rząd po powodzi 2010 r. zareagował bardzo szybko uchwalając odpowiednie ustawy i rozporządzenia. Należy zwrócić uwagę, że dotyczyły one wielokierunkowych działań. Pomoc skierowana została do mieszkańców, przedsiębiorstw, gospodarstw rolnych i samorządów. Poprzez uproszczenie procedur uzyskania pozwolenia na budowę, rezygnację z wielu opłat, ochronę pracowników, pomocy finansowej w formie zasiłków, pożyczek i kredytów, powodzianie mogli podejmować odpowiednie działania zmniejszające powstałe szkody. Pomoc rządu w przypadku klęski żywiołowej o zasięgu krajowym okazuje się niezbędna. Bardzo ważna obecnie staje się ochrona przeciwpowodziowa, która w Polsce jest niewystarczająca. Zarówno infrastruktura przeciwpowodziowa, jak i kwestie planów ochrony przeciwpowodziowej, systemów ostrzegania i informowania mieszkańców o zagrożeniu, edukacja w tym obszarze oraz organizacja ochrony ubezpieczeniowej jest na niskim poziomie i wymaga podjęcia natychmiastowych działań.

¹⁴ E. Grączyńska-Iwanowa, *Inwestycje publiczne i gminne bez ubezpieczenia*, „Gazeta Prawna”, 4–6 czerwca 2010 r., nr 107, s 1.

BIBLIOGRAFIA

- 1) Głapiak E., *Straty po powodzi*, „Rzeczpospolita Polska”, 7 czerwca 2010 r.
- 2) Grączyńska-Ivanova E., *Inwestycje publiczne i gminne bez ubezpieczenia*, „Gazeta Prawna”, 4–6 czerwca 2010, nr 107.
- 3) http://www.mswia.gov.pl/portal/pl/2/8735/Ponad_22_mld_zl_pomocy_dla_powodzian.html z dnia 16 listopada 2010 r.
- 4) http://www.mswia.gov.pl/portal/pl/641/8584/Pieniadze_unijne_na_usuwanie_skutkow_powodzi.html z dnia 16 listopada 2010.
- 5) *Komunikat w sprawie szkód spowodowanych przez powódzie, burze oraz ulewne deszcze w maju, czerwcu, sierpniu i wrześniu*, Komisja Nadzoru Finansowego, 3 listopada 2010 r., <http://www.knf.gov.pl>.
- 6) Matyszevska E., *Fiskus nie bierze podatku od pomocy dla powodzian*, „Gazeta Prawna”, 20 maj 2010, nr 97.
- 7) *Ogólne warunki ubezpieczenia mienia od ognia i innych żywiołów*, Powszechny Zakład Ubezpieczeń SA.
- 8) Piekiełnik T., *Straciłeś towary w powodzi, zalicz je do kosztów*, „Rzeczpospolita”, 1 lipca 2010 r.
- 9) *Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 13 września 2010 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Przywracanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku wystąpienia klęsk żywiołowych oraz wprowadzenie odpowiednich działań zapobiegawczych” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013*, DzU 2010, nr 1141.
- 10) *Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 16 listopada 2009 r. w sprawie gmin i miejscowości, w których stosuje się szczególne zasady odbudowy, remontów i rozbiórek obiektów budowlanych i zniszczonych lub uszkodzonych w wyniku działania żywiołu*, DzU 2009, nr 193, poz. 1492.
- 11) *Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 21 lipca 2010 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie gmin i miejscowości, w których stosuje się szczególne zasady odbudowy, remontów i rozbiórek obiektów budowlanych i zniszczonych lub uszkodzonych w wyniku działania żywiołu*, DzU 2010, nr 132, poz. 890. Wykaz gmin, w których stosuje się szczególne zasady odbudowy, remontów i rozbiórek obiektów budowlanych zniszczonych lub uszkodzonych w wyniku powodzi, osunięcia ziemi, wiatru lub intensywnych opadów atmosferycznych, które miały miejsce w maju i czerwcu 2010 r., Załącznik do Rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 21 lipca 2010 r. poz. 890.
- 12) *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 lipca 2010 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji programu pomocy dla rodzin rolniczych, w których gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej powstały szkody spowodowane przez powódź, obsunięcie ziemi lub huragan w 2010 r.*, DzU 2010, nr 132, poz. 889.
- 13) Sawicka K., *Pomoc dla budujących mieszkania komunalne*, „Gazeta Prawna”, 13 lipca 2010, nr 134.
- 14) Topolewska M., *Gminy rozpoczęły wypłatę do 100 tys. zł zasiłku dla powodzian*, „Gazeta Prawna”, 20 lipca 2010, nr 139.
- 15) *Ustawa z 24 czerwca 2010 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi z maja i czerwca 2010 r.*, DzU 2010, nr 123, poz. 835.
- 16) *Ustawa z dnia 11 sierpnia 2001 r. o szczególnych zasadach odbudowy, remontów i rozbiórek obiektów budowlanych zniszczonych lub uszkodzonych w wyniku działania żywiołu*, DzU 2001, nr 156, poz. 1118 z późn. zm.
- 17) *Ustawa z dnia 12 sierpnia 2010 r. o wspieraniu przedsiębiorców dotkniętych skutkami powodzi z 2010 r.*, DzU 2010, nr 148, poz. 2141.
- 18) *Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo Wodne*, DzU 2001, nr 115, poz. 1229.
- 19) Wiktorska B., *Pomoc dla firm i osób poszkodowanych przez powódź*, „Gazeta Prawna”, 5 lipca 2010, nr 128.

*Beata Wieteska-Rosiak***THE FORMS OF ASSISTANCE OF STATES FOR INJURED BY ELEMENT
ON EXAMPLE OF FLOOD 2010**

Flooding is a phenomenon whose can cause high losses of material and immaterial. Negative effects such as harm to life, health and property, both residents, businesses and state governments require organizations such aid, which would reduce the size of the damage. The article presents the forms of state aid to victims of flooding on the example of Flood 2010. The aid was sent to residents, businesses, farms and local governments. It consisted of such assistance as: simplified building procedures, resignation of various charges, protection of employees, financial assistance in the form of grants, loans and credit. Government support in the event of a disaster of national scale is indispensable. Very important now is flood protection, which in Poland is insufficient.

Key words: flood, forms of assistance, flood 2010.